

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. An exterior fidei confessio sit actus elicited à fide, vel duntaxat
imperatus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

intellectum. Duas autem solum circa hunc actum tractat D. Thomas quaestiones, quas articulis sequentibus resolvemus.

ARTICVLVS PRIMVS.

An exterior fidei confessio sit actus elicitus à fide, vel duntaxat imperatus?

Valentia hic quaest. 3. puncto 1. negat exteriorem fidei confessionem esse actum ab ea elicitem: dicit tamen censer actum illius virtutis, quia habet laudem ex objecto formali illius, & in illud tanquam in finem ordinatur. Huic sententiae faver Suarez lib. 2. de religione cap. 3. ubi docet nullum dari actum virtutis, ab ea elicitem, extra subjectum in quo est.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

96. **D**ico tamen: Exterior fidei confessio à virtute fidei elicetur, & non solum imperatur.

Probatur primò ex D. Thoma hic art. 1. in corp. ubi sic habet: *Sicut conceptus interior eorum quae sunt fidei, est propriè fidei actus, ita & exterior confessio*: Sed hoc esset falsum, si actus externus fidei esset tantum ab illa imperatus, & non procederet efficienter ab habitu fidei, sicut actus interior: Ergo &c. Clariùs adhuc in resp. ad 3. loquitur S. Doctor pro nostra conclusione, ait enim: *Fides interior mediante dilectione causat omnes exteriores actus virtutum, medianibus aliis virtutibus, imperando, non eliciendo; sed confessionem producit tanquam proprium actum, nulla alia virtute mediante*. Ex quibus sic argumentor: Si externa fidei confessio non eliceretur ab ea, sed tantum imperaretur, illam non produceret fides, nisi mediante alia virtute, à qua nimirum elicitive procederet, ut constat: Sed ex D. Thoma in verbis citatis, externam fidei confessionem producit fides ipsa, nulla alia virtute mediante: Ergo illam elicit, & non solum imperat.

97. Probatur secundò ratione, quam S. Doctor ibidem infinuat: Actus imperatus ab aliqua virtute, nunquam habet per se ordinari ad objectum & finem talis virtutis, sed per accideas tantum, & ex intentione alterius, ut patet in actu iustitiae, aut fortitudinis, à charitate imperato: Sed confessio exterior fidei per se & ex natura sua ordinatur ad finem & objectum fidei; nam exterior locutio per se ordinatur ad idem objectum, & eundem fidem, ad quem ordinatur interior locutio vel conceptus: *Exterior enim locutio* (inquit S. Doctor) *ordinatur ad significandum id quod in corde concipitur*: Ergo exterior fidei confessio est actus ab ea elicitus, & non solum imperatus.

98. Confirmatur: Exterior fidei confessio est ex inclinatione talis virtutis, quae primariò inclinatur ad assentiendum credibilibus, & secundariò ad exteriùs profitendum & significandum talem assensum: At nullus actus ab aliqua virtute imperatus habet esse ex inclinatione ipsius, sed tantum ex inclinatione à qua elicetur: Ergo &c.

99. Probatur tertio conclusio, & simul praecipuum Adversariorum fundamentum convellitur: Si quid obstaret ne exterior fidei confessio eliceretur à fide, esset quia est actus alterius potentiae ab ea

A in qua residet fides; haec enim in intellectu residet, illa verò ab ore & lingua procedit, juxta illud Apostoli ad Roman. 10. *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem*: Sed hoc non obstat: Ergo praecipuum Adversariorum fundamentum corrumpitur. Major patet: Minor probatur primò ex D. Thoma in 4. dist. 15. quaest. 4. art. 1. quaestiuic. 2. in fine corporis, ubi dicit expresse, quod oratio est actus latræ elicitive, non obstante quod latræ sit virtus existens in voluntate, non verò in ratione, cujus actus est oratio. Et dist. 17. quaest. 3. art. 2. quaestiuic. 3. docet quod confessio peccatorum pertinet elicitive ad poenitentiam, & confessio beneficiorum Dei ad laetitia, & tamen constat has confessiones fieri ore seu lingua, quae est alia potentia ab ea in qua residet poenitentia & religio: Ergo similiter, licet fides sit virtus existens in intellectu, non verò in potentia exteriori, cujus actus est exterior fidei protestatio, elicitive tamen iste actus erit à fide.

Confirmatur ex Cajetano infra quaest. 81. art. 4. ubi sic discurre: *Virtuti attribuntur ut proprii actus, non solum si ejusdem sint potentiae, in qua est habitus virtutis, sed etiam aliarum potentiarum, dummodo non per aliam virtutem eos eliciant, ut patet in actibus iustitiae, temperantiae, & oppositorum vitiorum: iustitiae siquidem proprius actus est, non solum velle reddere cuique suum, sed exteriori actu reddere quod suum est, & similiter iniustitiae actus est auferre alienum: temperantiae quoque actus est, non solum concupiscere moderate cibum, sed etiam exterior sumptio moderata, & similiter intemperantiae est exterior luxuria*. Ergo similiter non solum actus fidei interior, sed etiam exterior confessio erit elicitive à fide, quamvis actus ille exterior sit ab alia potentia ab intellectu, in quo residet fides, quia ille non fit per aliam virtutem distinctam à fide.

Secundò probatur eadem Minor ratione: Quamvis habitus fidei sit in intellectu, ut tamen actus externae confessionis ipsius ab ea elicitive procedat, sufficit quod ab habitu fidei diffundatur in potentiam externam aliquis modus, sive aliquod sui participium, quo mediante potentia externa illum actum producat; facta enim illa suppositione, potentia externa non solum elicit suum actum, sed etiam virtus fidei, non quidem per se immediate, sed mediante virtute sua, impressa potentiae exteriori: sicut non sola aqua maris elicit suum motum fluxus & refluxus, sed etiam talis motus elicitive procedit à cælo, mediante virtute quam communicat aquae ad talem motum: Atqui potest fides diffundere in potentiam externam hominis, eam habentis, aliquod sui participium; in hoc enim nulla est implicantia, ut constabit ex solutionibus objectionum: Ergo &c.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò: Negare exteriùs fidem, non est actus elicitus ab infidelitate: Ergo nec illam confiteri exteriùs, erit actus à fide elicitus. Consequentia patet ex paritate rationis. Antecedens probatur: D. Petrus & Marcellinus negarunt exteriùs fidem: Sed talis negatio non fuit actus elicitus ab infidelitate; alias enim fuissent infideles, quod tamen communiter negant Theologi: Ergo exteriùs negare fidem, non est actus elicitus ab infidelitate.

Confirmatur:

103. Confirmatur: Hæretici sæpe exterius confitentur fidem, & tamen talis eorum confessio non est actus elicited à fide; quia, ut dicemus disputatione sequenti, in ipsis non remanet fides. Item Christus confessus est fidem exterius, juxta illud 1. ad Timoth. 6. *Testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem*. affirmans scilicet se esse Filium Dei, ut Glossa interlinearis exponit. Angeli etiam beati confessi sunt hominibus fidei veritatem, dicentes Luca 2. *Natus est vobis hodie Salvator*, & tamen docent communiter Thomistæ, quod nec in Christo fuit fides, neque existit in Angelis beatis. Dæmones quoque, in quibus etiam, ut infra dicemus, non reperitur fides, Divinitatem Christi confessi sunt Marci 1. dicentes, *Scio quia sis sanctus Dei*: Ergo externa fidei confessio non est actus elicited procedens ab habitu fidei infusa.

104. Respondeo ad objectionem, distinguendo Antecedens: Negare exterius fidem, non est actus procedens ab infidelitate, quando illa negatio non procedit ex interiori incredulitate, ut contingit in Petro & Marcellino, qui Christum non negarunt interiùs, sed tantum exterius, concedo Antecedens: quando negatio illa externa provenit ex interiori incredulitate, ut contingit in Hæretico, nego Antecedens. Similiter distinguo Consequens: Ergo confiteri exterius fidem, non est actus elicited à fide, si non fiat ex credulitate interiori, & supernaturali, piaque affectione, sed à fide naturali, ut accidit in Dæmonibus, & Hæreticis, concedo: si fiat ex credulitate interiori, & supernaturali, sicut in homine fidei, nego. Uno verbo, quando diximus confessionem fidei externe esse elicited ab habitu fidei, hoc intelligendum tantum est in fidelibus, non verò in illis qui carent fide supernaturali: & per hoc patet ad confirmationem.

105. Obijcies secundò: Habitus fidei illum duntaxat actum elicit, qui est à potentia, quæ existit ejus subiectum: Sed confessio exterior fidei non est actus potentie, quæ sit subiectum habitus fidei: Ergo nec est actus elicited ab illo habitu, sed duntaxat imperatus. Minor est certa: subiectum enim fidei est intellectus, potentia verò, cujus protestatio fidei externa dicitur actus, est similiter externa & materialis, ac proinde distincta ab intellectu. Major verò probatur: Sicut nulla forma accidentaliter operatur sine subiecto in quo est, ita nec aliqua virtus aut habitus elicit actum, nisi mediante potentia in qua subiectatur: Sed fides, cum sit una simplex qualitas, nequit subiectari in pluribus potentiis, subindeque nec extra intellectum, in potentia exteriori: Ergo &c.

106. Respondeo negando Majorem: Sicut enim, ut jam dictum est, fluxus & refluxus maris est elicited non solum à mari, sed etiam simul à cælo; quia licet cælum sit extra mare, est tamen in mari virtus ad fluendum & refluxum, quam producit cælum: ita similiter, quamvis habitus fidei subiectetur solum in intellectu, quia tamen aliquam virtutem, sive modum participationis suæ virtutis, producit in potentia exteriori, quæ mediante talis potentia elicit confessionem externam, dicitur simul cum illa, non quidem immediate, sed mediante suâ virtute, elicere talem actum. Neque obstat quod fides sit una & simplex qualitas: ex hoc enim tantum concluditur, quod non possit esse in pluribus potentiis immediate; sed cum hoc fiat, quod possit immediate existere in una, & mediante virtute à se diffusa esse in alia.

Tem. IV.

A Instabis tamen: Fides non potest producere extra intellectum modum participationis suæ virtutis: Ergo nulla solutio. Consequentia patet: Antecedens verò probatur. Si fides aliquem modum suæ virtutis diffunderet extra intellectum, id esset mediante duntaxat actu intellectus: Sed hoc non potest mediante actu intellectus, utpote qui est essentialiter immanens, ac proinde non egrediens extra intellectum: Ergo &c.

Respondeo negando Antecedens. Ad cujus probationem dico, quod licet actus intellectus sit ex sua essentia formaliter immanens, simul tamen est virtualiter transiens, ut patet in actu imperij, quo Angelus cælos movet, & alia corpora transmutat, ille enim est formaliter immanens, & virtualiter transiens, & si hoc vertatur in dubium, *irrationabilis dubitatio videtur*, inquit S. Thomas opusc. 11. art. 3.

Urgebis adhuc: Quando virtus vel potentia superior imperat inferiori ipsius actum, aliquid ei imprimit, quo actuata elicit suam operationem ordinatam ad finem imperantis: Ergo ex eo quod potentia externa hominis non elicit confessionem fidei, nisi ut actuata modo aliquo perfectionis, à fide in eam derivato, ad summum concluditur, quod confessio illa sit imperative ab habitu fidei, non verò elicited.

Respondeo distinguendo Antecedens: Quando virtus sive potentia superior imperat inferiori ipsius actum, aliquid ei imprimit quo elicit suam operationem, ordinatam ad finem virtutis imperantis, tanquam ad objectum sibi accidentale & extrinsecum, concedo Antecedens. Quo elicit suam operationem ordinatam ad finem virtutis imperantis, tanquam ad objectum sibi intrinsecum & essentialiter, nego Antecedens, & Consequentiam: potentia enim externa, actuata modo illo, qui est participium virtutis fidei, in eam derivatum, elicit confessionem fidei externam, ordinatam ad objectum formale fidei, tanquam ad aliquid sibi intrinsecum & essentialiter, ut patet ex dictis in secunda probatione.

ARTICVLVS II.

An detur præceptum confitendi fidem, & quando nam fideles peccent contralud?

Dico primò, duplex esse præceptum professionis externæ fidei: unum affirmativum de fide exterius profitenda, quando id necessarium est: alterum negativum de fide non neganda, & nihil unquam agendo exterius quod fidei repugnet. Ita D. Thomas hic art. 2. ubi licet faciat solum mentionem præcepti affirmativi fidei; quia tamen in quolibet præcepto affirmativo includitur præceptum negativum, quo prohibetur actus contrarius, ut patet in præcepto affirmativo dilectionis Dei, quod continet præceptum negativum, quo prohibetur odium Dei; non negat S. Doctor dari præceptum negativum, prohibens actum contrarium professioni externæ fidei, qui est negare exterius fidem. Utrumque verò præceptum ex Scriptura apertè colligitur, præsertim ex illo Matth. 10. *Omnis ergo qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in Cælis est: qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & eum coram Patre meo.*

Dico secundò, præceptum affirmativum de fide

Rr